

VATTENRÅDET – Vänerns sydöstra tillflöden

Protokoll fört den 9 december 2024 vid sammanträde med styrelsen i Stadshuset, Falköping 09.00-12.00.

Daniel Andersson, Skara
Patrik Andersson, Falköping
Eva Larsson, Herrljunga
Stefan Aldén, LRF
Roger Synnerdahl, Lidköping
Tomas Ekelund, beredningsgruppen
Dag Fredriksson, beredningsgruppen
Monica Gregner, kassaförvaltare

Evalena Öman, Götene
Oscar Askling, Länsstyrelsen
David Hillström, Essunga
Inger Broberg, Ulricehamn
David Hillström, Essunga
Albin Jönsson, beredningsgruppen
Lennart Sundh, sekreterare
Johannes Lundén, Vara

1. Ordföranden öppnar mötet

Ordföranden Daniel Andersson hälsar välkommen till dagens styrelsemöte. Deltagarna presenterar sig.

2. Justeringsperson

Johannes Lundén utses till justeringsperson.

3. Ekonomisk redovisning

* Monica redogör för ekonomin 2024 per den 9 december. Bidrag på drygt 600 000:-har inkommit för LOVA-projektet - åtgärdssamordnare. Bidraget för våtmarksanläggningarna har reglerats med Watercircle AB och Länsstyrelsen. Största kostnader utgörs av LOVA-projektet, Sundh Miljö AB samt arvoden. Resultatet jämförs med budgeten och en prognos för året går igenom. I stora drag är resultatet i nivå med det som budgeterades på stämman i maj.

4. Förslag till ny miljösekreterare i Vattenrådet

Lennart går igenom resultatet av upphandlingen av ny miljösekreterare. Två offerter har inkommit. Dessa har jämförts i en uppställd matris och diskuterats i arbetsutskottet och beredningsgruppen. Den sammanvägda bedömningen av offerterna är att arbetsutskottets föreslår att Örnberg Kyrkander Biologi & Miljö AB utses som leverantör av miljösekreterare 2025 och 2026. Ann Bertilsson utgör företagets offerterade resurs. Lennart har tagit fram förslag på tilldelningsbeslut och avtal som hanteras vidare av arbetsutskottet.

Styrelsen beslutar att Ann Bertilsson på Örnberg Kyrkander Biologi & Miljö AB utses till miljösekreterare 2025 och 2026. Tomas Ekelund från beredningsgruppen utgick ur rummet innan beslut fattades.

5. Slutredovisningen LOVA-projektet – Åtgärdssamordnare

Vårt LOVA-projekt – Åtgärdssamordnare avslutades den 5 juli. Kompletteringar på 6 punkter inlämnades den 23 september. I slutet av november kom begäran om ytterligare kompletteringar med kort tidsfrist som orsakade febril aktivitet hos sekreterare, kassör och kontaktpersoner. Detta resulterade dock snart i ett telefonmöte med chefen på Länsstyrelsens enhet för vatten- och fiskprojekt. Efter att ett par frågor besvarats fick vi besked om att LOVA-projektet var godkänt. De

facto östes beröm över vårt omfattande arbete, med start i pandemitid och med ett mycket stort geografiskt område som egentligen hade behövt flera åtgärdssamordnare. Upplägget med medfinansiering hade dock varit svajigt menade han. Inför nya LOVA-projekt måste vattenråden i regionen finna nya vägar till medfinansiering.

6. Ansökan NYTT LOVA-projekt - Åtgärdssamordnare

Nytt tvåårigt LOVA-ansökan "Åtgärdssamordning - God ekologisk och kemisk status genom lokalt åtgärdsarbete", togs fram efter avslaget på vår första ansökan under våren. Ansökan var formulerad med ett brett miljöperspektiv och med ambitionen att vi kan arbeta med flera vattenfrågor utöver Minskad övergödning.

Den 27 november avslög Länsstyrelsen denna ansökan. Skälen var att man inte tror på modellen för medfinansiering och att det finns osäkerheter kring 2026 års LOVA-tilldelning, där det går inte att utesluta neddragningar. Eftersom ett projekt som är flerårigt kan få ut max 75 procent av stödet året det startar innebär det att Länsstyrelsen behöver kunna garantera projekten sin resterande del av stödet (25 procent) det år det ska avslutas. Vårt projekt anger slutdatum år 2026. Länsstyrelsen kunde mot denna bakgrund inte ge garantier att det finns pengar kvar till projekt med avslut 2026.

För Vattenrådet återstår nu att hitta nya vägar till medfinansiering, kanske skala ner projekten och arbeta mer kommunvis. Nya arbetssätt kommer bli aktuella. Daniel menar att det är viktigt att vi fortsätter nu när vi väl kommit igång och flera intresserade markägare finns. Lennart menar att samarbeten mellan kommunerna är värdefulla då några är mer resurssvaga än andra. Under kommande år får den nya sekreteraren i samarbete med beredningsgruppen och arbetsutskottet utveckla metoder och modeller för framtida projekt, både arbetsmässigt och ekonomiskt. Daniel understryker att det är viktigt att finns en levande process i kommunerna så att inte vattenfrågan glöms bort. Kanske behövs även förnyade besök av Vattenrådet på kommunerna, både för att hålla lågan vid liv och att visa vad Vattenrådet gör.

7. Slutredovisning Vattenrådets LOVA-våtmarksanläggningar

Våtmarkerna i Kvättak, Falköpings kommun och Huntorp, Essunga kommun, är anlagda och har godkänts av länsstyrelsen. Återbetalning av medel till länsstyrelsen för en icke genomförd tredje våtmark har gjorts liksom reglering av fakturor gentemot Watercircle AB. Lennart visar foton på de nya våtmarkerna som är första projekten Vattenrådet genomfört, en milstolpe i Vattenrådets drygt 65-åriga historia!

8. Beredningsgruppen

Gruppen har haft ett möte sen sist och då med fokus på upphandlingen av ny miljösekreterare. Innan dess låg fokus på LOVA-ansökningarna och redovisningarna

9. Aktuellt inom medlemskommunerna

Albin från Vara berättar om hur det går i deras LOVA-projekt. Flera våtmarker, mest i form av fosforfallor, är på gång och i bästa fall finns den första på plats i Vedum i augusti 2025. Fosforfallor utgörs av en första djup del som övergår i en grundare vegetationsdel som i sin tur går över i en djupare del. Dessa är som regel små och dyra att anlägga. Syftet är att fånga fosfor som sedan återförs till åker-

markerna. Utöver detta så är flera projekteringar av våtmarker på gång och ännu fler står i kö. Även LONA har sökts för fem våtmarker. En översyn av markavvattningsföretag och diken pågår.

Ett slakteri i kommunen har fått kraftiga sanktioner på grund av långvariga utsläpp i vattenmiljön. Problemet med företaget har funnits i många år. Ytterligare ett företag har problem som måste åtgärdas.

I Falköping är två våtmarker av fem identifierade lägen på kommunal mark på gång. Norr om Falköping vid bisongården, Wrågården planeras också en våtmark på ca 4 ha av markägarna. Denna kommer att ligga nära järnvägen. Även kyrkan har ett våtmarksprojekt. I Falköpings kommun med den geologi som finns, handlar det oftast om att täppa igen diken med viss kompletterande schakt vilket är en billigare åtgärd än att schakta massor i planare terräng. LONA-projektet "Återvätning i skogsmark" där Vattenrådet varit involverat har fått avslag från länsstyrelsen. Länsstyrelsen prioriterar just nu åtgärder före inventering. Översvämningsskartering och skyfallsutredning är genomförda. På sikt kommer reningsverket vid Hulesjön flyttas.

I Götene har LOVA-projektet genererat många projekt vilket innebär att man har fortsatt stort behov av stöd från åtgärdssamordnare. Dagvatten har modellerats som underlag till grund för vidare projektering. En större våtmark som lösa problem som uppstår i Göteneån är särskilt under luppen. Därutöver finns flera projekt på jordbruksfastigheter.

I Göteneån har även höga värden av totalkväve påträffats uppströms reningsverket. Oklart var problemen kommer ifrån men eventuellt har detta att göra med Arlas dammar eller kanske inte? Vattenrådets ambulerande provtagningspunkt har inför 2025 lagts på en plats som även tidigare undersökts. Dammarna kommer att utredas i samband med nytt miljötillstånd.

Tillsammans med Biosfärområdet har man ett projekt kallat "Småbiotoper i jordbrukslandskapet" där även en mindre damm ingår. I Hallekis ska ett vattenanläggas lite i form av ett pilotprojekt vad gäller utformning av dagvattenanläggningar. Årlig slätter är planerad här.

Ulricehamn har liknande problem som andra kommuner. En skyfallsutredning är framtagen då skyfall ofta fyller fastigheter med vatten och ställer till stora problem. Analogt med Falköping ska reningsverket på sikt flyttas.

I Lidköping finns en damm som grävs ur nu, en insats som gjordes för två år sedan vilket Roger menar är anmärkningsvärt. Frågan ventileras och vi konstaterar att de lokala förutsättningarna påverkar behovet av rensning starkt. Normalt grävs en anlagd damm ur efter 10–20 år. I Lidköping går dagvatten ofta i kombiledningar vilket är ett problem som dock successivt åtgärdas. Det nya reningsverket är snart på plats. Man diskuterar även flytta ut intaget av renvatten från Vänern då problem finns vintertid.

Essunga bygger ut vatten och avloppssystemet på landsbygden. Översvämningar i Främmestad orsakade av felkopplingar har åtgärdats. Nu funkar det betydligt bättre.

I Herrljunga diskuteras politik och nämnder. Ny bygg- och miljönämnd inrättas vilket på verkar samhällsbyggnadsnämnden. Oklart just nu var Eva hamnar. Ett nytt reningsverk vid Sämsjön kan bli verklighet framöver.

I Skara kommer nya anläggningar med höns, 80 000 per anläggning att byggas vilket skapar behov av slakteri i närområdet! Dialogserie med allmänheten om en ny stadsdel har avslutats. I dialogen diskuterades många frågor bland annat självförsörjningstänk och våtmarker. Stort engagemang visades från flera håll vilket var mycket positivt.

10. Nyheter från Länsstyrelsen

* Länsstyrelsens samråd om Arbetsprogram och Viktiga vattenfrågor i Västerhavets vattendistrikt.

Länsstyrelsens nya representant Oscar Askling presenterar sig. Han jobbar i Mariestad men bor i Kristinehamn. Oscar sitter i beredningssekretariatet och detta är hans först möte i vattenråd. Samrådet om Arbetsprogram och Viktiga vattenfrågor är centralt just nu liksom bidragen som länsstyrelsen får och hanterar. Nästa åtgärdscykel drar igång 2027 och samrådet syftar till att få in förslag och synpunkter på arbetssätt och prioriteringar. Formulär att fylla i senast 30 april finns på Vattenmyndighetens hemsida. Här finns även länkar med stödfunktioner och tips för många samhällssektorer. Mötet är enigt om att det är lämpligt att både kommunerna och Vattenrådet svarar på samrådet.

Bidragmässigt ökar LONA-våtmark en del framöver medan LOVA är kvar på ungefär samma nivå som tidigare. Ytterligare bidrag till jordbrukare med intresse för våtmarksanläggning finns.

Roger undrar över länsstyrelsens resurser i dagsläget. Oscar berättar att anslagen från HaV fördelas i olika program. Resurserna är svagt minskande vilket bland annat genererat omorganisationer i syfte att effektivisera. Det har även blivit allt svårare att rekrytera personal. Bidrag till kalkning har minskat. När det gäller användningen av resurser är konkreta åtgärder i fokus.

9. Övriga frågor

* Kommunala vattenföra – exemplet Skara.

Daniel berättar om det vattenmöte med kommunledning och förvaltningar som hölls i höstas. Mötet fungerade som en form av beredningsutskott där vattenfrågor ventilerades. Avsikten är att detta möte ska återkomma regelbundet. Olika uppdrag till förvaltningarna kan utgå från dessa möten. Medborgardialog kan också ingå i framtida vattenarbete liksom deltagande av Vattenrådet.

Dag berättar att Ätrans vattenråd bjöd in till en liknande aktivitet. Ulricehamn och Tranemo lär ha vattengrupper. I Götene finns en grupp benämnd dagvattengruppen. I denna grupp hanteras samrådsremissen är det tänkt. I Lidköping finns också en grupp som är tänkt att hantera vattenärenden.

* Kommunal diariehantering

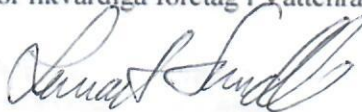
Lennart ser gärna att ledamöterna ser över rutinerna för hur inkommande ärenden såsom inbjudningar till seminarier, möten, remisser m.m. Det visade sig att inbjud

an "Vattenråden – ett effektivt sätt att få pang för pengarna" hamnade väldigt olika inom kommunerna.

* Inbjudan Vattenråden – ett effektivt sätt att få pang för pengarna" har inkommit. Möten hålls i december och januari. Alla kan anmäla sig. Mötet är digitalt.

* Evalena tar upp frågan om strandskydd. Idag är det svårt att avgöra vad som är ett anlagt vatten eller ett grävt vatten. Om reglerna lättas och risken blir mindre att strandskydd uppstår kan det bli enklare att övertyga markägare om att anlägga vatten i landskapet.

* Raggården, Kyckling AB har ansökt om medlemskap i vattenrådet. Styrelsen beslutar att företaget blir medlem i Vattenrådet och att avgiften blir samma som för likvärdiga företag i Vattenrådet.

Lennart Sundh, sekreterare

Daniel Andersson
Ordförande

Johannes Lundén
justeringsperson